

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
ОЛИМПИАДА ПО ФИЗИКА, ОБЛАСТЕН КРЪГ, 18 февруари 2024 г.
Тема за 12. клас (шеста състезателна група)

Задача 1. Адиабатен процес.

В таблицата са дадени измервания на обема V (в литри) и налягането p (в атмосфери; $1 \text{ atm} = 101 \text{ kPa}$) на газ, извършващ адиабатен процес.

$V, \text{ l}$	$p, \text{ atm}$		
2000	0,96		
1800	1,15		
1600	1,53		
1400	1,83		
1200	2,27		
1000	3,25		
800	4,43		
600	7,51		
400	14,3		

а) Използвайки данните и координатна мрежа на стр. 2, получите възможно най-точна оценка за показателя на адиабатата γ на този газ и на неизвестната константа в уравнението на адиабатния процес (графично или по друг числен метод). **[6 т]**

б) Изчислете какво ще бъде налягането p_1 на газа при обем $V_1 = 200 \text{ l}$. **[3 т]**

в) Отговорете аргументирано кой от следните газове: аргон (Ar), азот (N_2) или водни пари (H_2O), е използван в експеримента? **[1 т]**

Извършените пресмятания нанесете в свободните колони на таблицата.

Задача 2. Химична реакция.

В стоманена бутилка с обем $V = 75,0 \text{ l}$ (литра) при стайна температура ($T = 300 \text{ K}$) се намират два мола газ водород (H_2) и един мол газ кислород (O_2). Универсалната газова константа е $R = 8,314 \text{ J}/(\text{mol}\cdot\text{K})$. Моларната маса на водорода, на кислорода и на водата е съответно $\mu_{\text{H}_2} = 2,00 \text{ g/mol}$, $\mu_{\text{O}_2} = 32,00 \text{ g/mol}$ и $\mu_{\text{H}_2\text{O}} = 18,00 \text{ g/mol}$.

а) Колко е налягането p_1 в бутилката? **[3 т]**

б) Поради прескачане на искра двата газа реагирали бурно помежду си. Бутилката издържала взрива, след който в нея останали само водни пари. Колко е масата m на водните пари в бутилката след приключване на реакцията? **[3 т]**

в) На колко е равно налягането p_2 на водните пари в бутилката, след като те се охладили до температура $100 \text{ }^\circ\text{C}$? **[4 т]**

Задача 3. Работен цикъл на парна машина.

Работният цикъл (за един мол газ) на парна машина се състои от четири процеса – два изохорни при обеми V_1 и V_2 ($V_1 < V_2$) и два изобарни при налягания p_1 и p_2 ($p_1 < p_2$). Газът има моларен топлинен капацитет при постоянен обем, равен на C_V .

а) Начертайте този работен цикъл на $p - V$ и $p - T$ диаграми. На тези диаграми обозначете посоката на процесите и координатите на характерните точки. **[4 т]**

б) На колко са равни максималната T_{max} и минималната T_{min} температури на газа по време на процеса? **[2 т]**

в) Колко е извършената работа A от газа за един цикъл? **[1 т]**

г) Получете формула за коефициента на полезно действие η на тази парна машина. **[3 т]**

